

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

40. An qui dubius est, an emiserit votum habens usum rationis, teneatur adimplere? Idem est de iuramento? Et an quando quis certus est se emisisse votum, v. g. castitatis, sed dubitat, an habuerit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

solùm voluntatis Pontificis reseruantis interpretatione; ergo & multò longè probabilius erit, quòd in præfatis casibus nequeant Religiosi in dicto voto absolute castitatis dispensare. Patet consequentia, quia Religiosi solùm possunt dispensare cum Sæcularibus in votis omnibus, in quibus iure ordinario potest Episcopus. Ergo, &c. quicquid contrà me dixit Pasqualigus. Sed opinio, quam ego docui, est communis.

RESOL. XXXIX.

An votum, seu iuramentum de non procurando, seu acceptando Episcopatum, vel non esse Senatorem, Iudicem, Presidem, &c. sit validum? Idem dicendum est de aliis Prælatibus, & Officiis sine secularibus, siue regularibus. Ex part. 6. tractat. 7. & Misc. 2. Res. 27.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Azorius tom. 1. lib. 1. cap. 5. quæst. 1. Gloss. in cap. unic. verb. sacrosanctis, dist. 85. Roman. singul. 507. Angel. verb. iuramentum 5. n. 3. Nauarr. in Manual. cap. 12. num. 16. Barbol. in l. alia §. eleganter, n. 28. ff. solut. matrim. & Syluest. verb. iuramentum 4. n. 1. Probat hæc opinio, quia, qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Ergo illius susceptio bona est; ergo illius peritio bona esse non potest. Et confirmo. Episcopatus status est perfectionis; ergo nequis te obligare ad illum non assumendum: quia esset obligatus viam perfectionis præcludere, & statum Ecclesiæ perfectissimum fugere: & fortè ea de causâ Gregorius magnus cap. unic. 85. dist. mandat inquiri de quodam Archidiacono Florentino, qui ad Episcopatum fuerat electus, an iusurandum præbuerit nunquam se ad Episcopatum accedere. Non autem eam inquisitionem facere præcipere: si tale iuramentum, seu votum honestum esset. Ergo dicendum est tale votum non valere.

2. Verùm affirmatiuæ sententiæ omninò adhaerendum esse puto quam tenet Suarez de Religione tom. 2. lib. 2. de iurament. cap. 13. n. 13, & lib. 2. de voto, cap. 1. 1. num. 10. & 11. Layman lib. 4. tract. 4. de voto, cap. 2. n. 14. in fine. Trullench in Decalogum tom. 1. lib. 2. c. 2. dub. 5. num. 19. Caltrus Palus tom. 3. tract. 15. disp. 1. punct. 8. §. 5. num. 7. Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. cap. 8. n. 37. Molfesius in summa tom. 1. tract. 11. c. 15. n. 38. & alij communiter. Et ratio est, quia non procurare, nec acceptare Episcopatum, quantum est ex parte sua spectat ad humilitatem, qua se tanto munere indignum quispam putat, ac honores, diuitiæque refugit. Atque ita videmus multos sanctos, vt Diuum Augustinum, Diuum Ambrosium, Diuum Gregorium (vt ex eorum vita constat) totis viribus resistisse, ne Episcopi crearentur. Quod minime efficerentur, nisi id humilitatis opus Deo grauißimum esset. Ergo est materia voti. Insuper quia professi Societatis IESV id votum emittunt iuxta eorum constitutiones, quas varij Pontifices approbarunt. Item quia illicitum est procurare Episcopatum, vt defendit Diuus Thomas communiter receptus 2. 2. quæst. 185. art. 1. ergo non procurare, quantum est ex parte sua, & obligatum respicere est licitum, ac materia voti. Atque ita D. Thom. ea q. 185. art. 2. ait licitum esse secundum propriam voluntatem recusare Episcopatum. Et quod dictum est de voto, vel iuramento non procurandi, vel acceptandi Episcopatum, dicendum est etiam de aliis Prælatibus, & officiis siue secularibus, siue regularibus. Et idè ego olim consului validum fuisse votum cuiusdam de non acceptando Iudicatum magnæ Curie Regni Siciliæ: licet postea ex rationibus, & causis mihi benè visis illud in alia pia opera commutauerim.

Tom. VII.

3. Restat modò respondere ad argumenta contraria. Et idè cum Castro Palao ubi supra admitto desiderare Episcopatum esse opus bonum ab eo, qui irreprehensibilis est, & qualitates habet ab Apostolo ad Timotheum 3. & ad Titum 1. requisitas: quas de se nemo debet præsumere: sed esto sit opus bonum, & perfectum, est tamen periculosum, ac proinde consultius est cui libet particulari illum ex parte sua respicere, quam appetere. Ad confirmationem dico Episcopatum statum esse perfectionis non quia ad perfectionem promouet; sed quia perfectionem in alium supponit. Cum autem nullus de se debeat præsumere eam perfectionem habere, quæ tanto statui conueniunt, optime facit, si eum statum perfectissimum respiciat, vt pote illo indignus. Ad textum in cap. unico, dico Gregorium inquisitionem fecisse, an ille Archidiaconus iurauerit ad Episcopatum non ascendere, non quia in tali iuramento peccatum commiserit; sed vt rideret, an fuerit conueniens sic iuramento obstrictum ad Episcopatum promouere: an potius cum in sua humilitate relinquere.

4. Vnde ex his omnibus apparet in nostro Capitulo generali anno 1612. rectè fuisse à Patribus decretum tenoris sequentis firmatum. Qui Præpositus Generalis fuerit creatus, illicè antequam ei obedientia præstetur, iureiurando se obstringat non ambiendi Ecclesiasticas dignitates extra Congregationem, nec per se, nec per alios, nec directè, nec indirectè, nec clam, nec palam: verùm etiam illas ne vltro quidem oblatas nisi præcepto Sanctissimi se recepturum; idque, nedum toto sui Generalatus tempore, sed etiam non nisi anno elapso à sui muneris abdicatione. Sic ibi.

RESOL. XL.

An qui dubius est, an emisserit votum habens usum rationis, teneatur adimplere? Idem est de iuramento.

Et ans, quando quis certus est se emisisse votum, vt. g. castitatis, sed dubius, an habuerit animum se obligandi, teneatur seruare castitatem? Et an dictum votum censetur reseruum Pontifici? Ex part. 4. tit. 3. Res. 11.

§. 1. Hanc questionem pertractat Turrianus in opusculis theologicis, opuscul. 10. disp. 1. dub. 2. & affirmatiuam sententiam tenet, quia, ait ipse, in dubiis tutior pars est eligenda, & hanc sententiam etiam docet Suarez de Religion. tom. 2. lib. 4. cap. 6. num. 10. & Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. cap. 1. numer. 13. quando dubium oritur ex liberationis defectu, vt, v. g. quia factum fuit ex aliqua animi perturbatione, ob aliquem metum mortis ex motbo, aut ob iracundiæ calorem, quia in his casibus rarò contingit defectus deliberationis requisitæ, & ideo ex communiter accidentibus præsumitur debitam deliberationem adfuisse.

2. Sed difficultas est quando defectus deliberationis oritur ex tenera vuentis ætate? Turrianus ubi supra absolute affirmat pro obligatione voti. Villalobos in summa tom. 2. tract. 34. difficult. 7. numer. 3. Faustus in tract. Relig. lib. 1. quæst. 26. Malderus in 2. 2. tract. 10. cap. 1. dub. 5. Sanchez n. 14. distinguit; si vouens septennium expleuerat tempore voti emissi, præsumendus est in eo dubio vsus rationis, ac proinde obligabit votum, seu iuramentum; si autem non expleuerat, præsumitur defectus vsus rationis, nisi de illo constet, ac proinde non obligabant. Quod si dubium sit, an expleuerat, vel ne, credo in voti fauorem præsumendum. Ita Sanchez.

3. Verùm contrariam sententiam tenet Sotus de inst. lib. 6. quæst. 3. art. 2. docum. 1. ver. sed est hic. Ludouicus

Sup. hoc supra in Res. 23. §. Notandum est.

Sup. hoc signanter in §. not. præterita.

ticus Beia in *summ. part. 1. cas. 49.* & alij, quos affert Sanchez de *matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 9. num. 11. in 4. argum.* afferentes dubitantem puerum de rationis usu dum vouit, minime teneri; & hanc opinionem probabilem esse docet nouissimè Castrus Palauus *tom. 1. dispur. 3. punct. 11. num. 4.* & ego etiam probabilem esse iudico. Sed si quis stare veller in prima sententia, aduertat cum Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 6. n. 7.* quamuis ex vi circumstantia aetatis votum factum post septennium praesumatur validum, quia in ea aetate ius praesumit usum rationis; nihilominus tot possunt esse in contrarium coniecturae, vt prauealeant contra praesumptionem aetatis. Imò licet aliquando coniecturae non sufficiant ad formandum iudicium probabile defectu usus rationis, possunt tamen efficere rem dubiam, ita ut saltem aequivalent praesumptioni aetatis, & tunc votum non obligabit.

4. Notandum est etiam hic obiter, quòd quando quis est certus se emississe votum, vt g. castitatis, sed dubitat an habuerit animum se obligandi, tenetur seruare castitatem, quia confessio stat pro voto; nihilominus tale votum non censetur reservatum Pontifici, quoniam cum reservatio sit odiosa, est restringenda ad casus certos. Et idem dicendum est in casu nostro, quando scilicet quis vouit expleto septennio, sed dubitatur, an tunc habuerit usum rationis. Ita Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 26. num. 6.* Sanchez in *summa tom. 1. lib. 4. cap. 40. numer. 26.* & *cap. 44. numer. 3.* & alij.

RESOL. XLII.

An in dubio, utrum votum sit emissum ante pubertatem, aut post minorem aetatem, possit Pater illud iterare?

Idem dicendum est de tutoribus, & curatoribus etiam in casu, quod dubium sit circa tempus subiectionis; vt g. si uxor dubitat, an ante matrimonium emisit votum, aut seruus, qui aliquando fuit liber, an tempore libertatis, & pupillus aliquando caruit tutore; & minor, qui aliquando caruit curatore, an tempore sui iuris, an post subiectionem illi votum fecerint.

Et quid, si dubium est, an votum sit confirmatum ab impubere, transacto subiectionis tempore? Ex part. 4. tr. 3. Ref. 37.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet Ioannes Salas in 1. 2. quest. 21. tract. 8. disp. vni. a. sect. 25. num. 201. & 202. vbi sic asserit. Quando dubia est potestas irritandi, vel dispensandi votum aliquod, vel relaxandi iuramentum, etiam si quis quantum in se est dispenset, commutet, vel irritet, votum tamen, aut iuramentum implendum est, quia obligatio certa non tollitur dispensatione, commutatione, vel irritatione dubia & incerta: vt si dubium sit, an votum personale emissum sit ante annos pubertatis, & votum reale ante annum 25. non potest ita irritare pater tale votum, vt filius illud non seruans, sit tutus in conscientia. Confirmatur primò, nam filius non est in possessione certa suae libertatis, quin imò votum ipsum quodammodo est in possessione certa, quia certo obligat; ergo in dubio de irritatione non est melior filij conditio, sed adhuc tenetur implere votum. Confirmatur secundò, quia dubitans a tempore contractus minor fuerit, ius non habet rescindendi contractum nisi probet se fuisse minorem. Ergo, &c. Ita Salas vbi supra.

2. Verum tu ne discedas ab affirmatiua sententia, quam tenet Sancius in *scilicet. disp. 43. num. 9.* Suarez de *Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 6. num. 1.* & Sanchez in *summa, tom. 1. lib. 4. cap. 32. num. 2.* quia licet uouens in possessione sua careat, & sic votum respectu eius possi-

deat, at pater possessionem suae potestatis dominatione habet ad irritanda vota, & ne independenter ab ipsa ea vota emittantur. Ergo dum non constat de exemptione ab hoc dominio per lapsum aetatis, qua hoc durat, non est priuandus hac possessione, & ita hanc sententiam praeter Doctores citatos tenet etiam Villalobos in *summa tom. 1. tract. 1. difficut. 21. num. 5.* vbi sic ait. [El que duda si quando hizo el voto tenia catorze años para la irritacion de los votos, se ha de iuzgar que no los tenía, y puede irritarlos el que podia no los teniendo porque el Padre es en posesion de derecho sobre la voluntad del hijo, y mientras ay duda non se le deue quitar.]

3. Notandum est etiam hic, supradictam doctrinam esse veram quoad tutores, & curatores, etiam in casu quo dubium sit circa tempus subiectionis; vt, v. g. si uxor dubitet an ante matrimonium votum emisit an seruus, qui aliquando fuit liber, an tempore libertatis; & pupillus, qui aliquando caruit tutore, & minor, qui caruit aliquando curatore, an tempore sui iuris, an post subiectionem illi votum fecerint. Puta enim in his casibus posse supradictos irritare vota, & uouentes non teneri illa post dictam irritationem adimplere, durante subiectione.

4. Sed quid si dubium sit, an votum sit confirmatum ab impubere transacto subiectionis tempore, relictum nempe sit personale, & dubitet an pubes sit confirmauerit? Respondeo quòd tunc potest esse hoc dubium de ipsa confirmatione, quia de nullo constat, aut potest de solo eius tempore dubitari, vt si constat confirmatum esse, at dubitatur an tempore impubertatis, vel potius tempore pubertatis: in utroque casu dico Superiorem posse votum irritare; & rationes horum omnium videbis apud Sanchez vbi supra, numer. 7. & 8. ex quo haec omnia desumpta sunt.

RESOL. XLIII.

Impubes ante 14. annum nondum completum uouit religionem ingredi, factò pubere mortuo pater, & legitimus curator ei constituitur, quatuor, utrum possit curator votum illud irritare?

Et an hoc idem dicendum sit de matre, ac de alijis curatoribus.

Et ex doctrina supradicta quaestio inferitur, an Pater possit irritare vota filiorum ante pubertatem emissas modo pubes post acquisitionem pubertatis, non ratificauerit vota tempore impubertatis facta?

Et in dubio an ratificatio facta fuerit post pubertatem, praesumendum sit votum non fuisse ratificatum? Ex part. 6. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 22.

§. 1. **N**egatiuè responderet Suarez de *religione tom. 2. lib. 6. cap. 6. num. 25.* Quia Curator datus est ad gubernationem minoris in bonorum administratione, non in persona, leg. in *copulandis 9. Cod. de nupt. ubi Nec Curatoris: qui solum rei familiaris sustinet administrationem, cuius officium durat usque ad vigesimum quintum annum completum, quo tempore finitur pubertas: sed irritare vota personalia est actio nitor pubertatis non eius bona. Ergo Curator hac potestate non gaudet. Item illa vota fuerunt emissas sub conditione, si Patri placuerint, & illo defuncto si placuerint Tutori: non autem euilla fuerunt sub conditione, si Curatori placuerint: quia tempore quo fuerint emissas non erat habilis Curator: at tutoris officium cessat obtemperata pubertate. Istiti. Quibus mod. tutel. finit. in princip. Ibi, Pupilli, pupillae cum puberes esse coeperint, à tutela liberantur. Ergo cessat in Tutore potestas ea vota irritandi: neque tranfit in Curato*